

NBP

Narodowy Bank Polski

Grażyna Senderowicz / Departament Emisyjno-Skarbcowy

Kryteria oceny jakości obiegowej banknotów - wdrożenie

Warszawa, 5 września 2017 r.

Agenda

I. STANDARDY POSTĘPOWANIA Z BANKNOTAMI

1. Rekomendacje i przepisy NBP
2. Kryteria sortowania banknotów wg jakości obiegowej – rodzaje uszkodzeń

II. TESTY URZĄDZEŃ DO PROCESOWANIA BANKNOTÓW

III. PODSUMOWANIE

I.

STANDARDY POSTĘPOWANIA Z BANKNOTAMI

Rekomendacje i przepisy NBP

- ✓ **styczeń 2015** – zamieszczenie na stronie www.nbp.pl informacji nt. rekomendowanych przez NBP standardów postępowania z banknotami w obrocie gotówkowym

- ✓ **lipiec 2018** – wejście w życie przepisów § 7 ust. 2-5 oraz ust. 10 Zarządzenia 19/2016, wprowadzających:
 - kryteria oceny jakości obiegu banknotów, zasady klasyfikacji i szczegółowy sposób postępowania z banknotami, wymagania dotyczące urządzeń do procesowania banknotów,
 - obowiązek testowania przez banki urządzeń do procesowania banknotów oraz przekazywania do NBP informacji sprawozdawczych.

Rekomendacje i przepisy NBP

- Nowe obowiązki dla banków od lipca 2018 r.
 - Urządzenia, które sprawdzają autentyczność lub jakość obiegową banknotów przed ich powtórny wprowadzeniem do obrotu gotówkowego poddawane są testom mającym potwierdzić zdolność urządzenia do wykrywania fałszywych banknotów oraz identyfikacji banknotów nienadających się do obiegu;
 - Urządzenia mogą kierować do obrotu gotówkowego jedynie autentyczne banknoty spełniające minimalne kryteria jakości obiegowej.
-

Kryteria sortowania banknotów wg jakości obiegowej – rodzaje uszkodzeń

■ Uszkodzenia mierzalne

- Zabrudzenia
- Plamy
- Napisy / nadruki / rysunki
- Rozdarcia
- Dziury
- Ubytki powierzchni
- Zagięcia
- Zagięte rogi
- Podklejenie taśmą

■ Uszkodzenia niemierzalne

- Odbarwienia
- Zagniecenia
- Wiotkość

Kryteria sortowania banknotów wg jakości obiegowej – rodzaje uszkodzeń

- **Zabrudzenie** - ogólne zabrudzenie całej powierzchni banknotu

emisja 1994

emisja 2012

Maksymalny poziom zwiększenia gęstości optycznej w porównaniu do nowego banknotu wynosi 0,07

- **Plama** - koncentracja brudu w określonym miejscu na powierzchni banknotu

emisja 2012

Obszar > (9 mm × 9 mm) na niezadrukowanej powierzchni lub > (15 mm × 15 mm) na zadrukowanej powierzchni banknotu

Kryteria sortowania banknotów wg jakości obiegowej – rodzaje uszkodzeń

- **Odbarwienie** - odbarwienia części lub całości banknotu, np. banknot uprany

emisja 2012

- **Rozdarcie**

emisja 2012

Szerokość 4 mm, długość 8-18 mm w zależności od kierunku rozdarcia

- **Dziura**

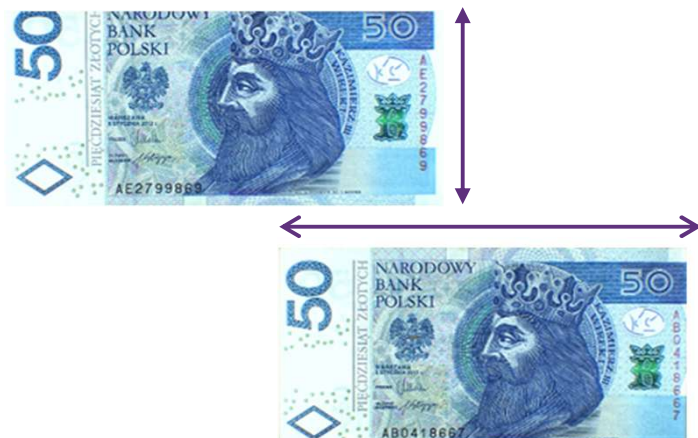

emisja 2012

Powierzchnia dziury > 10 mm²

Kryteria sortowania banknotów wg jakości obiegowej – rodzaje uszkodzeń

- **Ubytek powierzchni** – banknot niekompletny; brak części banknotu wzdłuż co najmniej jednego brzegu (w odróżnieniu od banknotu dziurawego)

Banknoty o długości zmniejszonej o 6 mm lub więcej lub o szerokości zmniejszonej o 5 mm lub więcej

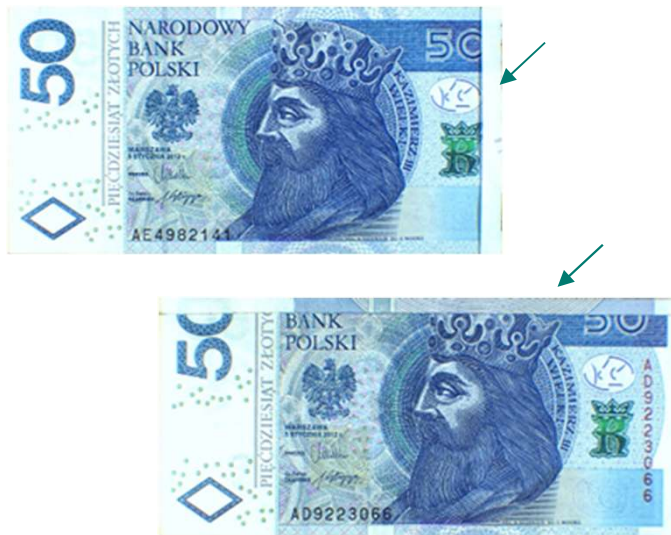
- **Podklejenie** – części tego samego lub większej liczby banknotów sklezione taśmą, klejem lub w inny sposób

Banknoty z taśmą klejącą zakrywającą powierzchnię o wymiarach > 10 mm × 40 mm i grubości > 50 μm

Kryteria sortowania banknotów wg jakości obiegowej – rodzaje uszkodzeń

■ Zagięcia

Zagięcia powodujące zmniejszenie długości banknotu > 6 mm lub szerokości banknotu > 5 mm.

■ Zagięte rogi banknotu

Banknoty z zagiętymi rogami o obszarze > 220 mm² i minimalnej długości krótszej krawędzi rogu > 15 mm

Kryteria sortowania banknotów wg jakości obiegowej – rodzaje uszkodzeń

- **Napis, nadruk, rysunek** – dodany rysunek, napis lub inny znak napisany bądź w jakikolwiek inny sposób naniesiony na banknot
- **Wiotkość** - pogorszenie struktury papieru skutkujące wyraźnym brakiem sztywności

- **Zagniecenia** – zagniecenia wielokrotne

Sortowanie według tego kryterium nie jest obowiązkowe

Sortowanie według tego kryterium nie jest obowiązkowe.

II.

TESTY URZĄDZEŃ DO PROCESOWANIA BANKNOTÓW

Testy urządzeń do procesowania banknotów

- Testy urządzeń należy przeprowadzać co najmniej raz w roku; w testach może uczestniczyć Narodowy Bank Polski.
 - Typy urządzeń rozróżniane są według producenta urządzenia, modelu urządzenia, kodu identyfikującego sprzęt i oprogramowanie, który zawiera informacje o typie detektora, oprogramowaniu i pliku waluty.
 - Obowiązkowi przeprowadzania testów podlegają poszczególne typy urządzeń; pozytywny wynik testów urządzeń przeprowadzonych na urządzeniu określonego typu uznaje się za ważny dla innych urządzeń tego samego typu, używanych przez dany bank lub przedsiębiorcę, któremu bank powierzył wykonywanie czynności procesowania banknotów.
-

Testy urządzeń do procesowania banknotów

- W przypadku pozytywnego wyniku testu urządzenia przeprowadzonego z udziałem NBP, na stronie www.nbp.pl umieszczana będzie informacja nt. numeru identyfikacyjnego urządzenia, danych określających typ urządzenia, daty testu oraz nazwy banku zgłaszającego urządzenie do testów, po uzyskaniu jego zgody.
 - Przetestowanie urządzenia danego typu przez dany bank nie zwalnia pozostałych banków z obowiązku przeprowadzenia testów urządzeń tego samego typu.
 - Banki, które powierzają wykonywanie czynności procesowania banknotów przedsiębiorcy, mogą zgłaszać do testów z udziałem NBP typy urządzeń eksploatowanych przez tego przedsiębiorcę.
-

Testy urządzeń do procesowania banknotów

- Urządzenie eksploatowane przez danego przedsiębiorcę i przetestowane z udziałem NBP z wynikiem pozytywnym może być wykorzystywane do procesowania banknotów powierzonych temu przedsiębiorcy przez inne banki niż bank zgłaszający urządzenie do testu – bez obowiązku powtórzenia testów.
 - Testy urządzeń mogą być przeprowadzane w siedzibie NBP, w siedzibie banku lub w innej lokalizacji wskazanej przez dany bank.
 - NBP przygotowuje zestawy banknotów, które będzie można nabyć według ich wartości nominalnej, po uprzednim zgłoszeniu takiej potrzeby.
 - NBP zamieści na swojej stronie internetowej m.in. wzory protokołów z testów oraz informacje o testach i sposobie nabywania zestawów banknotów.
-

Testy urządzeń do procesowania banknotów

Testy sprawdzające poprawność klasyfikacji banknotów zgodnie z Zarządzeniem 19/2016

- **Test nr 1 – poprawna klasyfikacja banknotów autentycznych** (kat. 4 i 5)
Przeprowadzenie testu nr 1 polega na przeliczeniu 100 sztuk banknotów każdej wartości nominalnej i każdej emisji. Test uznaje się za zaliczony jeśli urządzenie zakwalifikuje prawidłowo, co najmniej 90% banknotów.
- **Test nr 2 – poprawne rozpoznanie i zatrzymanie falsyfikatów** (kat. 2)
Przeprowadzenie testu nr 2 polega na wprowadzeniu do urządzenia falsyfikatów banknotów, oddzielnie dla każdego nominału i emisji. Test uznaje się za zaliczony jeśli urządzenie odrzuci 100% falsyfikatów.
- **Test nr 3 – poprawne sortowanie banknotów wg jakości obiegu** (kat. 4 i 5)
Test przeprowadza się w dwóch etapach oraz oddzielnie dla każdej wartości nominalnej i każdej emisji banknotów. W I etapie testowi poddawane są banknoty nadające się do obiegu (obiegowe) i nienadające się do obiegu (nieobiegowe) ze względu na poziom zabrudzeń. Test uznaje się za zaliczony jeśli urządzenie zakwalifikuje nie więcej niż 5% banknotów nieobiegowych (kat. 5) jako banknoty obiegowe (kat. 4). W II etapie do urządzenia podane są banknoty jakości nieobiegowej, posiadające wszystkie pozostałe rodzaje uszkodzeń, poza zabrudzeniami. Test uznaje się za zaliczony jeśli urządzenie zakwalifikuje wszystkie banknoty jako nieobiegowe (kat. 5).
- **Test opcjonalny**
Test przy wykorzystaniu 10 sztuk druków niebędących banknotami (kat. 1). Test uznaje się za zaliczony jeśli urządzenie nie zaakceptuje 100% druków.

III.

PODSUMOWANIE

Podsumowanie

■ Wymagania dla banków od lipca 2018

- Dostosowanie urządzeń
- Testowanie urządzeń
- Sprawozdawczość kwartalna

■ Wsparcie ze strony NBP od września 2017

- Sprzedaż zestawów banknotów
- Udział w testach z zestawami NBP
- Testy w siedzibie NBP
- Publikacja wykazu typów urządzeń na stronie www.nbp.pl
- Dodatkowe informacje dotyczące testów na stronie www.nbp.pl

NBP

Narodowy Bank Polski

Grażyna Senderowicz

Zastępca Dyrektora
Departamentu Emisyjno-Skarbcowy

grazyna.senderowicz@nbp.pl

NBP

Narodowy Bank Polski

Dbamy o wartość pieniądza

www.nbp.pl